

*Høringsammenstilling for
Svanemerking av
Tekstilvaskemidler for profesjonell bruk
15. desember 2009*

Nordisk Miljømerking

Sammendrag 1

Om høringen 1

Sammenstilling av innkomne høringssvar 1

1	GENERELLE KOMMENTARER:	4
2	DETALJERTE KOMMENTARER:	4
2.1	Hva er et Svanemerket tekstilvaskemiddel for profesjonell bruk?	4
2.2	Hvorfor velge Svanemerking?	4
2.3	Hva kan Svanemerkes?	5
2.4	Hvordan søker man?	5
2.5	Hva kreves for å bli Svanemerket?	5
2.6	Miljøkrav	5
2.7	Øvrige krav	16
2.8	Markedsføring	17
2.9	Svanemerkets utforming	17
2.10	Salg i det øvrige Norden	17
2.11	Etterkontroll	17
2.12	Hvor lenge gjelder lisensen	17

Sammendrag

Av de som tar aktiv stilling til høringforslaget er 16 for og 1 mot.

Kommentarene har blant annet rettet seg mot:

- Krav om deklarasjon fra råvareleverandører (enkelte føler det blir omfattende arbeid)
- Enzym bør unntas klassifisering for allergi
- Unødvendig å stille krav som allerede er lovkrav (for tensider)
- Oppdatering av krav til bioakkumulering (for konserveringsmidler og farger)
- Unødvendig å ha krav til å angi dosering til hardt vann, da vannet hos profesjonelle brukere gjøres bløtt før bruk.
- Også ved krav til test av effektivitet, er kun bløtt vann relevant
- Inndeling av tekstilkategorier
- Krav til komprimering er lite relevant

Om høringen

Denne høringen gjelder tekstilvaskemidler for profesjonell bruk og har blitt gjennomført i perioden 12. mars til 15. mai 2009. I bilag 1 finnes en kopi av det norske høringsbrevet.

Sammenstilling av innkomne hørings svar

Høringforslaget ble sendt ut 12. mars, med svarfrist 15. Mai 2009.

Høringforslaget er sendt til 414 instanser (56 Finland, 150 Danmark, 120 Norge og 88 Sverige).

Totalt kom det inn 28 svar på høringen. Forslaget støttes av 6 uten nærmere kommentar, og av 10 med kommentar. 1 forkaster forslaget og 11 avstår fra å ta stilling til forslaget som helhet.

I tabellen nedenfor fremgår det hvilke instanser som har svart, og hvordan de stiller seg til forslaget.

Nordisk Miljømerking
 Tekstilvaskemidler for profesjonell bruk – høringssammenstilling
 15. desember 2009

2

Organisasjon/ foretak	Land	Støtter	Støtter, med kommentar	Forkaster med kommentar	Avstår fra å ta stilling	Kun kommentar
Arbeidstilsynet	N				x	
Barne og likestillingsdepartementet	N				x	
Fellesforbundet					x	
Gran Kommune	N	x				
Industri Energi	N				x	
Konkurransetilsynet	N				x	
Lilleborg Profesjonell	N		x			
Oslo Kommune, vann-og avløpsetaten		x				
Statens Forurensningstilsyn	N		x			
Federation of Finnish Enterprises	F		x			
Finnish Institute of Occupational Health	F	x				
Sakupe Oy	F	x				
JohnsonDiversey (F)	F		x			
Oy Christeys Nordic Ab	F			x		
Savonlinnan keskuspesu-la/Sata-Hämeen Pesula	F	x				

Organisasjon/ foretak	Land	Støtter	Støtter, med kommentar	Forkaster med kommentar	Avstår fra å ta stilling	Kun kommentar
Dansk Arbejdsgiverforening	DK				x	
ITW Novadan	DK		x			
Novozymes	DK		x			
Ecolab	DK					x
Miljøstyrelsen	DK		x			
De Forenede Dampvaskerier A/S	DK		x			
Kemikalieinspektionen	S					x
JohnsonDiversey (S)	S		x			
Gipeco AB	S	x				
Arbetsmiljöverket	S				x	
Sveriges kommuner och landsting	S				x	
Energimyndigheten	S				x	
Branschföreningen för industriell och institutionell hygien	S		x			

1 GENERELLE KOMMENTARER:

Ecolab

Nogle professionelle vaskerier vasker også privat tøy fra f.eks. eldre borgere samt meget let besmudset arbeidstøy (kommunetøy). Det bør fremgå af kriterierne at det er muligt at svanemærke produkter under kriterierne for vaskemidler til professionelt bruk til disse tekstilkategorier også.

Andet – licens nummer

Der bør være undertekst på svanelogo når dette settes på etiket samt markedsføringsmateriale således at det fremgår at licens er givet iht. Kriterierne for professionelle produkter.

Kommentar Miljømerking: Tabell 3 er en eksempelliste på fordeling av tekstilkategorier i forhold til smusshetsgrad. Lett smusset arbeidstøy (så som institusjon, handel, service) inngår i kategorien "Middels". Klær til "eldre borger" kan også gå inn under "Middels".

Forslag om undertekst til svanelogo tas til følge.

Statens Forurensningstilsyn

De viktigste endringene omfatter forbud mot flere helse-og miljøfarlige stoffer, herunder LAS, DADMAC, PFAS, borsyre og borater, triklosan, parfyme, EDTA, PBT- og vPvB-stoffer, hormonforstyrrende stoffer, halogenerte flammehemmere og nanopartikler basert på metall-, karbon- og/eller fluorforbindelser.”

SFT ser det som svært positivt at nevnte stoffer og stoffgrupper inkluderes i kriteriene og forbyes i produkter som skal svanemerkes.

Kommentar Miljømerking: Takk for kommentaren.

2 DETALJERTE KOMMENTARER:

2.1 Hva er et Svanemerket tekstilvaskemiddel for profesjonell bruk?

2.2 Hvorfor velge Svanemerking?

2.3 Hva kan Svanemerkes?

2.4 Hvordan søker man?

2.5 Hva kreves for å bli Svanemerket?

2.6 Miljøkrav

1.1 Generelle krav (gjelder alle produkter og alle delkomponenter i et flerkomponentsystem)

Kemikalieinspektionen

Kemikalieinspektionen har tyvært ikke mulighet til å gjøre en detaljert granskning av det nye kriteriedokumentet men anser seg kunne støtte forslaget og vill også lämne to små kommentarer:

1) Användningen av fosfater i tvättmedel är i Sverige fortfarande tillåten för yrkesmässigt bruk, bland annat på grund av uppfattningen att avloppsvattnet från sådan tvätt endast i undantagsfall går till så kallat enskilda avlopp utan fullgod fosforrening. Det vore därför värdefullt om det även fanns ett krav på tydlig märkning av innehåll av fosfater på förpackningen eller i säkerhetsdatabladet, samt en hänvisning att produkten därmed är olämplig att använda om företaget ej är anslutet till kommunalt avloppsnät.

Kommentar Miljømerking: Da det er relativt få brukere av profesjonelle tekstilvaskemidler som ikke er tilkoblet kommunalt avløpsnett, velger vi ikke å prioritere dette i denne omgang. Vi vil vurdere å skjerpe kravene ved neste revisjon.

2) Kriteriedokumentet hänvisar till Bilaga XIII i Reach för ämnen som inte får förekomma i miljömärkta tvättmedel. Bilaga XIII beskriver emellertid kriterierna för att avgöra om ett ämne är att betrakta som PBT enligt Reach och är inte en uppräknad av ett antal fastställda PBT-ämnen. Kemikalieinspektionen tycker i och för sig att det är bra att hänvisa till kriterierna för PBT och att företagen därmed själva kan avgöra om ett ämne skall substitueras, men det är samtidigt tveksamt om tillräcklig kunskap finns hos ansökande företag för att göra en sådan bedömning.

Kommentar Miljømerking: REACH er laget for produsenter. Det er i utgangspunktet produsentens ansvar å skaffe seg tilstrekkelig kunnskap. Vær for øvrig oppmerksom på at vi krever erklæring om dette fra råvareprodusenten/-leverandøren og ikke bare fra lisenssøker.

Branschföreningen för industriell och institutionell hygien

Ett klagörande behövs beträffande definitionen av ”stoff”, ”forurensinger” och koncentrationsgränsen för vad som räknas som förorening – detta med anledning av kravet på att NTA inte får ingå i produkten, men finns som restprodukt/förorening i flera andra komplexbildare.

Kommentar Miljømerking: Kommentaren tas til følge. En presisering av at NTA kan inngå som forurening skrives inn i K8, i likhet med tilsvarende krav i andre kriterier.

Branschföreningen för industriell och institutionell hygien

Beträffande kravet på underskriven deklarasjon från råvaruleverantör om ämnen som inte får ingå i produkten, se bilagda kopia på brev tidigare sänt till Miljømerking i Oslo. Vi vänder oss alltså starkt emot detta krav, som innebär en betydande administrativ belastning.

JOHNSONDIVERSEY (FI)

Råvarudeklarasjonen bör krävs endast för de mest farliga/tveksamma ämnena.

JohnsonDiversey (S)

Att samla in råvarudeklarasjoner för alla ingående ämnen i ett tvättmedel är en väldigt tidskrävande procedur samtidigt som de sällan ger mer information om ämnet än som redan var känt via ett säkerhetsdatablad. Vi föreslår därför att detta krav borttages generellt men att det krävs för vissa ämnen. Dessa ämnen skulle kunna vara parfym (om relevant), konserveringsmedel samt miljöfarliga ämnen m.m.

Kommentar Miljømerking: Hvis man først skal få informasjon fra råvareleverandører, bør det ikke ta så mye mer tid om det spørres noe mer detaljert. Vår erfaring med råvaredeklarasjoner viser at det i flere tilfeller har fremkommet innhold av ingredienser som produsenten selv ikke ønsker i sine produkter – opplysninger som ikke nødvendigvis fremkommer på datablad så lenge konsentrasjonen av dem er lav nok.

CHRISTEYNS NORDIC

We think that the division to single-shot and multicomponent detergents should somehow be reviewed. In professional laundry it is quite seldom that the laundering is based on the use of single-shot detergent. Many times in the actual wash programs a great number of different chemicals are dosed. The intention is to optimize the mixture and dosages of different chemicals in order to achieve the most optimized wash result on the different categories and classifications.

Kommentar Miljømerking: We see the point, the limits for single-shot products may be a bit weak. At this step though, we did not have enough data to establish a special requirement. We will have a look at this at the next revision.

We also think that instead of just looking in to the anaerobic biodegradability of the substances, the toxicity of the substance should be considered. If non-toxic substance does accumulate somewhere in minor quantities it is not likely to cause great danger.

Kommentar Miljømerking: Nordic Ecolabelling want to limit the amount of non-ready degradability aerobically and non-anaerobically degradable substances. Although the substance today may not be regarded as toxic, it may have other negative qualities (CMR for instance) in the future – that not yet are discovered with testing methods of today. The restriction of toxicity is a part of requirement K14 CDV.

Nordisk Miljømerking ønsker å begrense innhold av stoffer som ikke er nedbrytbare aerobt og anaerobt. Selv om stoffet ikke vurderes å være toksisk på nåværende tidspunkt kan det oppdages andre negative egenskaper (for eksempel CMR) i framtiden som ikke er avdekket med dagens metoder og testorganismer. Begrensning av toksisitet inngår i krav K14 CDV.

We would also like to point out that in the background document the market report included outdated information.

Kommentar Miljømerking: Thank you for your comments.

K1 Beskrivelse av bedrift og tjeneste

K2 Resept

K3 Klassifisering av produktet

Ecolab

Mærkning med Xn R42 og/eller Xi R43 er ikke tilladt – hvorimod dette er tilladt for plet – og forbehandlingsmidler med enzymer i kriterierne for vaskerier (se endvidere mine kommentarer til dette i høringssvaret for vaskerier)

Dette krav bør fjernes for enzymprodukter da disse er viktige for at kunne vaske tekstiler med proteinbesmudsninger. Endvidere er det forventningen at enzymer vil bli anvendt mere i fremtiden grundet utviklingen mod lavtemperatur

Enzymråvaren 4-FPBA bør f.eks. undtages for kravet således som det er tilfældet i svanemærkningskriterierne for vaskemidler til forbrugere.

Kommentar Miljømerking: Takk for innspill. Kommentar tas til følge. Det forutsettes som ellers at enzym er innkapslet eller er i en slurry.

Lilleborg:

Det står at Xn er uønsket, men at pereddiksyre og oksalsyre er unntatt.

Hydrogenperoksid mellom 8 og 50 % er klassifisert som Xn. Hydrogenperoksid bør også være unntatt på linje med pereddiksyre og oksalsyre.

Kommentar Miljømerking: Her er der tale om en misforståelse, idet vi ikke forbyr klassifisering som Xn generelt, men kun Xn med visse R-setninger. Hydrogenperoksid under 50% konsentrasjon er således ikke utelukket i våre kriterier.

K4 Klassifisering av inngående stoffer i produktet

K5 Tensider, lett nedbrytbarhet aerob og anaerob

Branschforeningen för industriell och institutionell hygien

Att tensider ska vara lätt aerobt nedbrytbara är numera ett lagkrav enligt förordning om tvätt- och rengöringsmedel 648/2004/EG och därför ett onödigt kriterium för miljömärkning.

Kommentar Miljømerking: Gjennom våre krav har man dokumentert at loven følges, noe som ikke alltid er tilfelle. Det finnes forøvrig mulighet for dispensasjon når det gjelder overflateaktive stoffer i produkter til profesjonell bruk. Samtidig kan det i et multikomponentsystem være produkter, som ikke faller inn under detergentforordningens lovkrav.

Vi anser dessutom att Svanen ska avvakta med kravet på anaerobt nedbrytbara tensider tills frågan om relevansen är utredd inom förordningen om tvätt- och rengöringsmedel (648/2004/EG).

Kommentar Miljømerking: Vi ønsker å være i forkant av myndighetskrav. Følger vi kun myndighetenes nivå vil jo Svanemerket vær unødvendig. I tillegg må nevnes at det i Vaskemiddelforordningen gis dispensasjon, og det er derfor viktig å beholde kravet.

Statens Forurensningstilsyn

Her bør det være en referanse til artikkel 4 og vedlegg III i Vaskemiddelforordningen (EF) nr. 648/2004 med endringer

Kommentar Miljømerking: Det er i vaskemiddelforordningen åpnet for dispensasjon som ikke nødvendigvis er på linje med Nordisk Miljømerking. Vi velger derfor ikke å referere til den.

K6 Enzymer

Novozymes A/S

Undtagelsen for enzymer i forhold til kravene om klassifisering og tilstedeværelse af sensibiliserende stoffer bør være generel og svarende til de seneste forslag til Blomst kriterier for tekstilvaskemidler og maskinopvaskemidler (se nederst). I det aktuelle høringsforslag er undtagelsen som beskrevet under K4 dog acceptabel, men vi mener ikke at specifikationerne K6 Enzymer og K7 Enzymer, arbejdsmiljø (og referencen hertil i K4) er nødvendige eller relevante i denne sammenhæng / produktkategori. Krav svarende til K6 og K7 sikres via kemikalielovgivningen, herunder kommunikation via sikkerhedsdatablad og vejledninger fra enzymproducenten. Hvis udeladelse af K6 og K7 ikke er mulig, vil vi foreslå kun at beholde K6 suppleret med følgende: Producers of enzyme containing detergents/enzymatic detergents shall ensure appropriate RMMs (Risk Management Measures) for the safe handling of these/such products. (A guidance is provided by AISE in 2002: Guiding Principles for the Safe Handling of Enzymes in Detergent Manufacture). Exceptions from the requirement for sensitizing substances are: - Enzymes - Fragrance (see 6d for additional requirements) - Bleach catalysts used in low-temperature and coldwater products The exception also includes stabilizers and other auxiliary substances in the enzyme-, fragrance- and bleach catalyst ingredients

Kommentar Miljømerking: Kravene til enzymer samles i ett kravpunkt. Videre gjøres det unntak for produkter som på grunn av enzyminnhold blir klassifisert som allergifremkallende med R42 og/eller R43.

K7 Enzymer, arbeidsmiljø

Kommentar Miljømerking: Dette kravet inngår nå i K6 Enzymer.

K8 (nå K7) Stoffer som ikke får inngå i produktet

Ecolab

NTA

Det fremgår af kriterierne at NTA ikke må være aktivt tilsat produktet. Flere kompleksbindere inneholder dog NTA i mindre mengder. Det bør derfor fremgå tydeligt hvor meget NTA der tillades som restprodukt i en råvare som indgår i et svanemærket tekstilvaskemiddel til profesjonelt bruk. Eksempler på disse stoffer er IDS, Trilon M etc. I kriterierne for Bra Miljøval er der givet spesifikke tilladelser på disse råvarer.

Kommentar Miljømerking: Takk for innspill, dette er nå tatt til følge og presisert.

PFAS

Der er forbud mod anvendelse af PFAS der anvendes i imprægneringsmidler. Til imprægnering af nogle typer arbejdstøj (typisk til udendørs bruk) anvendes produkter baseret på flourcarbon. Arbejdstøjet er ved indkøb og levering fra tekstilleverandøren ligeledes imprægneret med flourcarbon. For at opretholde beskyttelse mod vandgennemtrængning er det vigtigt at genimprægnering kan foretages med jævne mellemrum.

Der er desværre intet brugbart alternativ til flourcarbon imprægnering så jeg vil foreslå at arbejdstøj til udendørsbruk samt arbejdstøj til bruk i ekstreme miljøer undtages for kravet (krav 8 – PFAS).

Kommentar Miljømerking: Selv om det kan være behov for PFAS, ønsker vi ikke at det skal inngå i et svanemærket produkt/ flerkomponent system på grunn "...av økt kunnskap om stoffenes skadelige helse- og miljøvirkninger." (SFT 2006: "Kartlegging av perfluoralkylstoffer (PFAS) i utvalgte tekstiler")

K8 Stoffer som ikke får inngå i produktet

Statens Forurensningstilsyn

Det bør stå PBT-stoffer (persistente, bioakkumulerbare og toksiske stoffer) og vPvB-stoffer (veldig persistente og veldig bioakkumulerbare stoffer). Når forklaring på bokstavene kommer i parentes mellom PBT og *stoffer* kan det virke forvirrende. Kommentarene gjelder også bilag 1 og 2.

Kommentar Miljømerking: Kommentar er tatt til følge.

K9 (Nå K8) Konserveringsmiddel

Miljøstyrelsen

Tænker om bioakkumulerbarhed skal opdateres i henhold til nye regler, $\log K_{ow} < 4,0$.

Kommentar Miljømerking: Kommentar tatt til følge, vi fører inn: "BCF < 500 eller $\log K_{ow} < 4,0$ ".

K10 (Nå K9) Fargestoffer

Emballasje

K11 (Nå K10) Merking av plastemballasje

K12 (Nå K11) Plastemballasje

Informasjon om produkt

K13 (Nå K12) Innholdsdeklarasjon

Branschföreningen för industriell och institutionell hygien

Innehållsdeklaration ska följa lagkraven i förordningen om tvätt- och rengöringsmedel 648/2004/EG och är därför ett onödigt kriterium för miljömärkning. Om kravet ändå ska stå kvar behövs ett förtydligande om att produkter för professionell användning kan deklarerars i säkerhetsdatablad istället för på etikett.

Kommentar Miljømerking: Kravet er på linje med tilsvarende produktgrupper. Krav er tydelig nok, da det står "eller".

Statens Forurensningstilsyn

Innehållsdeklarasjon har ikke noe med dosering å gjøre. Bør være en egen overskrift, for eksempel informasjon eller obligatoriske opplysninger som er benyttet i K14. Kravene i K13 bør suppleres med referanse til vedlegg VII i Vaskemiddelforordningen.

Kommentar Miljømerking: Kommentar tas til følge, overskriften endres til "Informasjon om produkt".

K14 Obligatoriske opplysninger Nå: K13 Doseringsanvisning

Novadan

Vaskemidler og hjelpemidler udelukkende beregnet til Professionelle vaskerier er utviklet udelukkende til bruk i blødt vand. Det giver derfor ikke mening at skulle angive doseringer til 3 niveauer af vandhårdhed, da disse produkter aldrig vil blive brugt i andet end blødt vand. Såfremt det tydeligt fremgår af produktinformationen at produktet udelukkende er beregnet til vask i blødt vand, bør kravet fjernes. Bilag 5. Det vil forenkle brugerundersøgelsen hvis der var vist forslag til et testskema.

Ecolab

Det giver ikke mening at stille krav om at dosering skal angives iht. vandhårdhed da produkter til professionelt bruk kun anvendes i blødt vand.

Derimod er det fornuft at stille krav om at dosering angives iht. F.eks. let, middel og hård besmudsning i gram eller ml pr. kg tekstil.

Forenede Dampvaskerier

K14: Vaskemidler og hjælpemidler udelukkende beregnet til professionelle vaskerier er utviklet udelukkende til bruk i blødt vand. Det giver derfor ikke mening at skulle angive doseringer til 3 niveauer af vandhårdhed, da disse produkter aldrig vil blive brukt i andet end blødt vand. Såfremt det tydeligt fremgår af produktinformationen at produktet udelukkende er beregnet til vask i blødt vand, bør kravet fjernes. Bilag 5: Det vil forenkle brugerundersøgelsen hvis der var vist et forslag til testskema.

Kommentar Miljømerking: Siden det ikke er relevant med hardt vann (fordi man vanligvis avherder hardt vann før bruk) fjernes kravet om å angi doseringen i forhold til det. Samtidig gjøres det i kriteriene oppmerksom på at kriteriedokumentet kun dekker produkter, som primært brukes til bløtt vann. Vi vil lage forslag til testskjema.

CHRISTEYNS NORDIC

In professional laundry, especially when it is done in large scale, the criteria requirement R41 (recommended dosages) proves to be somewhat superficial. We do provide customers with Product information sheets with recommended dosages, but in reality the dosages are nearly always based on the recommendations of our field personnel. Our field personnel compile the optimized wash programs with optimized chemicals and dosages for the laundries in situ.

In some cases the product information sheets that have the recommended dosages that result from the swan calculation sheets lead to confusion in our customers. In many laundries that have good process circumstances it is possible to compile a wash program that allows to use dosages recommended for lightly soiled laundry to medium soiled laundry. In laundries that have poorer process circumstances the allowed medium dosage may be required. Now, sometimes it is hard for the “good” laundry to believe that we can actually wash the medium soiled laundry with the dosages that we promise when the dosages in the PIS are as they are.

Kommentar Miljømerking: We are aware of recommended and real dosage not always is identical, by reasons mentioned by C.N. The recommended dosage is a mean value, and is the best value for calculating chemical environmental effects and it is the best value for testing the effectiveness.

The dosages will depend on the category of textil (“Light”, “Medium” or “Heavy”). To know the dosages is important, or else will requirements linked with dosages have no relevance.

If the dosage within a category of textil is given as interval, the “worste case” value must be used in the calculations.

Vi er klar over at anbefalt dose og reell dose ikke nødvendigvis er den samme – av grunner C.N. nevner. Anbefalt dose er en gjennomsnittverdi, som er det beste utgangspunktet vi har for beregning av kjemisk miljøbelastning og vurdering av funksjon/effektivitet.

Det angis jo ulik dosering avhengig av om tekstilkategoriene er "Lett", "Middels" eller "Vanskelig". Det er viktig at dosering angis, ellers gir ikke krav relatert til dosering noen mening.

Hvis det for hver av de ulike smussbelastninger oppgis dosering i intervall – skal verste case verdi i dette intervall brukes i beregningene.

Statens Forurensningstilsyn

Dette punktet kan kalles doseringsanvisninger. Vaskemiddelordningen bruker betegnelsen mmol CaCO₃/l som angivelse av hardhet. Denne angivelsen bør også brukes i svanemerkede produkter.

Kommentar Miljømerking: Det viser seg likevel ikke relevant å angi doseringen i forhold til vannhardheten.

1.2 Sammenlagt innhold av vaskekjemikalier

NÅ: Sammenlagt effekt av visse miljøbelastende egenskaper i vaskekjemikaliene

Tabel 3

Miljøstyrelsen

har ikke forstand på det, men tenker at operationstekstiler i virkeligheten hører under "Vanskelig".

Denne sætning kan være forvirrende: "Tekstiler fra sykehus og pleiehjem og lignende institusjoner inklusive f.eks. sengetøy, stikkklaken, operasjonstekstiler, barrierelakener og pasientbekledning men eksklusiv personalets arbeidstøy samt kategorien 'dyner og puter'."

"samt kategorien dyner og puter". Er de eksklusiv (som personalets arbeidstøy)?

Hvor hører personalets arbeidstøy til, hvis det ikke er i "Middels"?

Kommentar Miljømerking: Takk for kommentar. "...men eksklusiv personalets arbeidstøy, samt kategorien "dyner og puter"" strykes. Personalets arbeidstøy inngår i Arbeidstøy institusjon. Dyner og puter er allerede en egen kategori.

Operasjonstekstiler kunne gått inn under tilsvarende kategori som Arbeidstøy slakteri – men vil ikke utgjøre de store mengdene fra sykehus. For å begrense inndelingen, lages ingen ekstra kategori.

Statens Forurensningstilsyn

Tabell 3: Eksempel på fordeling av tekstilkategorier i henhold til smussgrad. Matter og mopper er plassert i kategorien Lett. Bør ikke det plasseres i det minste i kategorien Middels sammen med bl.a. arbeidstøy fra institusjon/handel/service?

Lilleborg Profesjonell

Tabell 3: Eksempel på fordeling av tekstilkategorier i henhold til smussshetsgrad
Matter og mopper er klassifisert som "Lett" tilsmusset, men dette er ikke alltid tilfelle, og de kan ofte være helt opp til "Vanskelig" tilsmusset.

Duker og servietter fra restauranter kan også være "Vanskelig" tilsmusset – ikke bare "Lett".

Tekstiler fra Sykehus/Pleiehjem kan være "Vanskelig" tilsmusset – ikke bare "Middels".

Kommentar Miljømerking: Matter og mopper er vanligvis i kategorien "lett" men de kan ved bruk i industri/oljeindustri også inngå i "vanskelig". Duker og servietter inngår i restaurant som er plassert i kategorien middels. Det vil alltid være tekstiler som kan inngå i flere kategorier, men for å begrense inndelingen lages det ikke egne kategorier for alle typer tekstiler Matter og mopper er smussige, men kravet til renhet etter vask gjør, at kjemikalieforbruket normalt er å sammenligne med lett smussete tekstiler .

K15 Flerkomponentssystemets innhold

K16 Sammensetning av vaskekjemikalie-system

Kommentar Miljømerking: Krav K15 og K16 er fjernet da de tilsvarer krav K1 og K2.

K17 (Nå K14) CDV (kritisk forynningsvolum)

K18 (NÅ: K15) Begrensning av vaskekjemikalienes innhold av ikke aerobt nedbrytbare stoffer (aNBO)

CHRISTEYNS NORDIC

We oppose the new lowered limits on the aNBO and anNBO-substances in the new criteria. We suggest that the limits should be kept on the level they are in the current, effective criteria.

Adequate complexing in the wash process is needed in order to remove Ca and Mg ions. If the said ions are not removed from the process the wash result is weakened and in the worst case this leads to greying of the textiles and their early discarding.

Phosphates have commonly been used as complexing agents, but the pressure to give them up is high. We do not oppose this. The problem is that the new criteria set the limits for aNBO- and anNBO- substances so low that it makes it very difficult to make sure that the complexing is strong enough. Many complexing agents are aNBO- or anNBO-substances. The limit for phosphonates is quite low as well, so they cannot alone be used in sufficient amounts.

Our company does and is interested in developing products more environmentally friendly. At the same time we try to manufacture detergents that have excellent washing properties. The Swan criteria have guided us in this work. New lower limits

would mean that the work that we have put in to this during the couple of last years would basically go to waste.

It may be possible to develop products that comply with new proposed criteria but we can not be sure without investigating. And certainly it takes more than a year to come up with a new developed product that would comply with the rules. With the current available liquid multicomponent systems we simply cannot fulfil the proposed criteria. To develop a new multicomponent liquid system would take plenty of time.

Kommentar Miljømerking: One of the main goals for Nordic Ecolabelling, is to push the development of products in the direction of minimizing effects on the environment. Saying that, after the hearing Iminodisuccinat (DID 148) do not have to be a part of the calculation of anNBO. For Cumensulphonate (DID 139) own data may be used to used (that is: on the basis of own data, you may deviate from from anNBO=N on the DID-list).

Et av hovedprinsippene i nordisk Miljømerking er å være en pådriver for utvikling av produkt som er minst mulig miljøbelastende. Når det er sagt, vil det etter høringen være mulig å utelate Iminodisuccinat (DID 148) fra beregningen av anNBO. For kumensulfonat (DID 139) kan egne data brukes (det vil si at man på basis av egne data kan avvike fra verdien av anNBO=N på DID-listen).

K19 (Nå: K16) Begrensning av vaskekjemikalienes innhold av ikke anaerobt nedbrytbare stoffer (anNBO)

K20 (Nå: K17) Fosfor

Statens Forurensningstilsyn

Henviing til produktforskriften: Kravet om fosfor i vaskemidler står i § 3-8, ikke § 3-9. Hva menes med ....eller i områder det finnes regler og forbud mot fosfor i vaskekjemikalier? Bør isteden skrive navn på land evt. navn på områder hvor det er begrensninger.

Det bør presiseres at kravet gjelder total mengde elementært fosfor i alle fosforholdige forbindelser, inkludert fosfonater/fosfonsyrer (som har eget krav i K21)

Kommentar Miljømerking: Henviingen rettes til § 3-8. Vi oppfatter at det er klart nok når det står "Total mengde fosfater og øvrige mengder fosforforbindelser.....regnet som gram P/kg tekstil" I tabell 7 står det "Grenseverdier for fosfor". Å navngi områder hvor det er begrensinger kan bli feil, da myndighetene kan endre reglene i løpet av kriterienes gyldighetstid.

K21 (Nå: K18) Kompleksdannere, fosfonater/fosfonsyrer

Ecolab

Det er viktig at der tillades fosfonat på 0,15 gram pr. tekstil som angivet i forslaget da dette er nødvendig at have i systemet for at kunne kontrollere blegning. Dette er også i tråd med den mengder der tillades i kriterierne for vaskemidler til forbrugere

Kommentar Miljømerking: Takk for kommentar.

K22 (Nå: K19) Miljøfare

Ecolab

Hvad menes med stof – hvad med uorganiske råvarer såsom NaCl er disse også omfattet? Dette er kun relevant for tensider, kompleksbindere etc

Kommentar Miljømerking: Se definisjon på "inngående stoff" rett under Kap. 1 Miljøkrav. Kravet gjelder alle typer stoff som inngår.

Statens Forurensningstilsyn

I første linje bør bare settes inn mellom får og inngå,....miljøfarlige får bare inngå.....

Kommentar Miljømerking: Kommentaren er tatt til følge.

1.3 Tekstilvaskemiddelets funksjon

K23 (Nå: Strøket) Dosering

Ecolab

Dette er ikke relevant for plettfjerning og Oxalsyre.

Kommentar Miljømerking: : Vi har slettet kravet..

K24 (Nå: Strøket) Komprimering

Ecolab

Dette er produksjonsteknisk. Det er ikke relevant at stille krav om beskrivelser af hvordan dette undgås.

Kommentar Miljømerking: Kommentaren tas til følge. Komprimering strykes.

K25 (Nå: Strøket) Oppløselighet

K26 (Nå: Strøket) Bortskylling

1.4 Tekstilvaskemiddelets effektivitet

K27 (Nå: K23) Effektivitet av industrielle vaskeprosesser

Ecolab

Det giver ikke mening at have et krav om at der også skal testes i hårdt vand. Professionelle vaskerier arbejder i blødt vand så der bør kun være krav til test i blødt vand.

Kommentar Miljømerking: Kommentaren tas til følge. Heretter tester man kun i bløtt vann.

K28 (Nå: K24) Effektivitetstest i henhold til Svanens kriterier for tekstilvaskemidler og flekkfjerningsmidler, versjon 6.0

K29 (Nå: K25) Brukertest

1.5 Kundebesøk

K30 (Nå: K26) Kundebesøk

FEDERATION OF FINNISH ENTERPRISE

Federation of Finnish Enterprises appreciates the opportunity to comment the proposal for revised criteria for ecolabelling of laundry detergent for professional use. The requirement R30 in the paragraph 1.5 of the criteria document requires the manufacturers of laundry detergents to perform regular customer visits to customers who use automatic dosing systems. Federation of Finnish Enterprises considers this requirement problematic. In our opinion customer visits are not an effective way to ensure optimal dosing of detergents. Customer visits may also cause significant costs for manufacturers. We suggest that instead of performing customer visits the manufacturers should present clear dosing instructions for their customers and make sure that the instructions are easily available for the personnel of the customer. The instructions could for example be set out near the controllers of the automatic dosing systems.

Kommentar Miljømerking: Due to our experience, the producers of laundry detergents often visit the laundries to ensure optimization of the dosage-system. See also comments from Christeyns Nordic under K14: "...but in reality the dosages are nearly always based on the recommendation of our field personnel."

Vår erfaring ved besøk i vaskerier, er at det gjennomføres jevnlig besøk fra produsenten, for å sikre optimal dosering. Se også svar fra Christeyns Nordic under K14 Obligatoriske opplysninger: "...but in reality the dosages are nearly always based on the recommendation of our field personnel."

2.7 Øvrige krav

2.1 Kvalitets- og myndighetskrav

K31 (Nå: K27) Ansvarlig for Svanen

K32 (Nå: K28) Dokumentasjon

K33 (Nå: K29) Tekstilvaskemiddelets kvalitet

- K34 (Nå: K30) Planlagte endringer**
- K35 (Nå: K31) Uforutsette avvik**
- K36 (Nå: K32) Sprobarhet**
- K37 (Nå: K33) Retursystem**
- K38 (Nå: K34) Lover og forordninger**
- K39 (Nå: K35) Markedsføring**

2.8 Markedsføring

2.9 Svanemerkets utforming

2.10 Salg i det øvrige Norden

2.11 Etterkontroll

2.12 Hvor lenge gjelder lisensen

Bilag 1 Tekstilvaskemiddelprodusentens/-leverandørens deklarasjon om produktets innhold

Statens Forurensningstilsyn

Det bør stå PBT-stoffer (persistente, bioakkumulerbare og toksiske stoffer) og vPvB-stoffer (veldig persistente og veldig bioakkumulerbare stoffer). Når forklaring på bokstavene kommer i parentes mellom PBT og *stoffer* kan det virke forvirrende. Kommentarene gjelder også bilag 1 og 2.

Bilag 2 Produsentens/-leverandørens deklarasjon om råvarens innhold

Statens Forurensningstilsyn

Det bør stå PBT-stoffer (persistente, bioakkumulerbare og toksiske stoffer) og vPvB-stoffer (veldig persistente og veldig bioakkumulerbare stoffer). Når forklaring på bokstavene kommer i parentes mellom PBT og *stoffer* kan det virke forvirrende. Kommentarene gjelder også bilag 1 og 2.

Kommentar Miljømerking: Kommentar til bilag 1 og 2, tas til følge.

Bilag 3 Parametrer og beregningsformler som behøves i dokumentering av Sammenlagt effekt av visse miljøbelastende egenskaper i vaskekjemikaliene i kapittel 1.2

Bilag 4 Analyser og kontroll

Bilag 5 Krav til brukertest

Kommentar Miljømerking: Se for øvrig kommentar under punkt K14.

Bilag 6 Markedsføring av Svanemerket tekstilvaskemiddel for prof.bruk

Bilag 7 Oversettelsesnøkkel for GHS

BILAG 1 - Høringsbrev (sendt ut i Norge)

Høring - forslag til revisjon av miljøkrav for svanemerking av tekstilvaskemidler for profesjonell bruk

Forslag til nytt, revidert kriteriedokument for miljømerking av tekstilvaskemidler for profesjonell bruker nå publisert på Miljømerkings nettsider www.ecolabel.no. Der finner dere også bakgrunnsdokument, svarskjema og høringslister.

Forslagene til miljøkrav er utarbeidet av sekretariatene i Nordisk Miljømerking. Ta kontakt dersom dere ønsker å få tilsendt papirkopi av dokumentene.

Utover forslaget i sin helhet, gjør vi spesielt oppmerksom på følgende:

- Nivåene i kravene er like for komplette vaskemidler og for flerkomponentsystem
- Øvre grense for fosfonat er justert opp til samme nivå som tillates i forbrukerprodukter

De viktigste endringer fra versjon 1 til høringsforslaget er forbud mot:

LAS (lineære alkylbensen sulfonater), DADMAC (dialkylmetylammoniumklorid), PFAS (per- og polyfluorerende alkylerte forbindelser), borsyre og borater og parfyme. EDTA forbyes nå i hele Norden (også i Norge). Forbud mot: triclosan,

Tekstilvaskemidler for profesjonell bruk – høringssammenstilling

15. desember 2009

PBT (persistente, bioakkumulerbare og toksiske stoffer - Bilag XIII i REACH (Forordning 1907/2006/EF))

vPvB (veldig persistente og veldig bioakkumulerbare - Bilag XIII i REACH (Forordning 1907/2006/EF))

Stoff på EU's liste over 118 stoffer, med dokumentasjon for hormonforstyrrende eller potensielt hormonforstyrrende effekter:
[http://www.mst.dk/Kemikalier/Fokus+paa+saerlige+stoffer/Hormonforstyrrende+](http://www.mst.dk/Kemikalier/Fokus+paa+saerlige+stoffer/Hormonforstyrrende+stoffer/EUs+liste+over+hormonforstyrrende+stoffer/)

[stoffer/EUs+liste+over+hormonforstyrrende+stoffer/](http://www.mst.dk/Kemikalier/Fokus+paa+saerlige+stoffer/Hormonforstyrrende+stoffer/EUs+liste+over+hormonforstyrrende+stoffer/) (Opdateret 21. maj 2007)

Halogenerte flammehemmere, Nanopartikler basert på metall-, karbon- og/eller fluorforbindelser

NTA tillates fremdeles ikke, men NTA kan inngå som forurensning i MGDA og GLDA, så lenge NTA max utgjør 0,1 % i sluttproduktet.

Klassifisering av produkt er oppdatert. Krav til sammenlagt innhold av vaskekjemi er justert i henhold til høringsforslaget for Tekstilservice. Begrensning av dosering (Total Chemicals) er fjernet. Giftighet/nedbrytbarhet (CDV, aNBO, anNBO) er tildels skjeppet noe og justert slik at de er på linje med nivået i Tekstilservice. Fosfor er skjeppet noe, og innhold av ingredienser som er miljøfareklassifisert er justert – slik at også dette harmoniserer bedre med Tekstilservice.

Vi vil gjerne ha kommentarer til de nye kriteriene. Kontaktperson i Norge er Eline Olsborg Hansen, og vi ber dere sende kommentarene til oss innen 15. mai per post eller epost til eoh@ecolabel.no.

En oversikt over høringssuttalelsene som kommer inn, vil være tilgjengelig hos Miljømerking.

Med vennlig hilsen
Stiftelsen Miljømerking i Norge

Alvhild Hedstein
direktør